

ZAKŁAD MEDYCYNY RATUNKOWEJ UNIwersytetu Medycznego w Białymstoku

1

ul. Szpitalna 37, 15-295 Białystok

Tel. 85-686-50-20 - Kierownik,

tel/fax 85-686-50-18 – Sekretariat

e-mail: medrat@umb.edu.pl

<http://www.medycyna-ratunkowa.com/>

Kierownik : prof. dr hab. Jerzy Robert Ładny

Białystok, 2017-01-11

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Agaty Pawlak pt.: „Uwarunkowania rozwoju ratownictwa medycznego na obszarach wiejskich”.

System Państwowego Ratownictwa Medycznego (PRM) w Polsce w zamierzeniach zawartych w Ustawie z dnia 8 września 2006r. jawi się jako monolit i nie rozgranicza obywateli naszego kraju na tych, którzy mieszkają w miastach lub na wsi, na tych pełnoletnich i nieletnich, na ubezpieczonych i nieubezpieczonych. Nie mam też medycyny ratunkowej osobno dla dzieci, osobno dla dorosłych, osobno dla mieszkańców miast, osobno wsi. A jednak, przepisy wykonawcze przewidują inne czasy dotarcia na miejsce zdarzenia w terenie zabudowanym i niezabudowanym, zasięg operacyjny śmigłowców ratunkowych obejmuje większy procent ludności niż procent powierzchni kraju i w ocenie wielu ekspertów występują dysproporcje pomiędzy dostępnością do świadczeń medycznych, w tym z zakresu pomocy doraźnej, na terenach miejskich i wiejskich. Dlatego też ocenę uwarunkowań rozwoju ratownictwa medycznego na obszarach wiejskich w Polsce uważam za niezwykle cenną inicjatywę badawczą, mogącą mieć istotne walory naukowo-poznawcze oraz jeszcze większą wartość praktyczną.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska składa się z cyklu 4 publikacji, powiązanych ze sobą tematycznie, przedstawionych w pełnym brzmieniu oraz omówienia uzyskanych wyników. Całość obejmuje 119 stron edycji komputerowej, w której zawarte są wszelkie elementy niezbędne do analizy osiągnięcia naukowego, jakim jest niewątpliwie recenzowana dysertacja, tj. wstęp obejmujący przegląd piśmiennictwa, omówienie celu pracy, materiału, stosowanych metod badawczych, uzyskane wyniki i dyskusja oraz wnioski i podsumowanie. Układ pracy jest typowy dla tego typu opracowań, proporcje pomiędzy poszczególnymi rozdziałami właściwie zachowane.

We Wstępie Autorka omawia rys historyczny ratownictwa medycznego w Polsce, System Państwowego Ratownictwa Medycznego, Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy i

ZAKŁAD MEDYCYNY RATUNKOWEJ UNIwersytetu Medycznego w Białymstoku

2

ul. Szpitalna 37, 15-295 Białystok
Tel. 85-686-50-20 - Kierownik,
tel/fax 85-686-50-18 – Sekretariat
e-mail: medrat@umb.edu.pl

<http://www.medycyna-ratunkowa.com/>
Kierownik : **prof. dr hab. Jerzy Robert Ładny**

wypadkowość. W dalszej części definiuje i opisuje pojęcia pierwszej pomocy i kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz rolę i zadania dyspozytora medycznego w Systemie PRM. Doktorantka wykazała się znajomością piśmiennictwa krajowego i światowego oraz obowiązujących w Polsce uregulowań formalno-prawnych, umiejętnie wydobywając te momenty, które były niezbędne do uzasadnienia podstaw teoretycznych Jej pracy i wyboru metod badawczych.

Powyższe dane stały się dla Autorki przesłanką do podjęcia badań mających na celu analizę działań prawnych i organizacyjnych systemów PRM i KSRG (Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy) w zakresie udzielania pomocy osobom znajdującym się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. Celem pracy było również wykazanie roli i możliwości jednostek KSRG w początkowej fazie działań ratowniczych, przed przybyciem na miejsce zdarzenia jednostek systemu PRM na obszarach wiejskich, gdzie często czasy dojazdów Zespołów Ratownictwa Medycznego (ZRM) wykraczają poza normy ustawowe. Doktorantka postanowiła także znaleźć odpowiedź na niezwykle ciekawe pytanie jaką opinię na temat jakości działań ratowników KSRG w zakresie udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy (KPP) mają pracownicy systemu PRM. Czy czynności podejmowane przez ratowników KSRG są prawidłowo wykonywane, czy poprawiają rokowania u ratowanych osób, jaki jest poziom skuteczności i poziom satysfakcji z procesu szkolenia strażaków KSRG w zakresie współpracy z załogami śmigłowców ratunkowych w operacjach wykonywanych w porze nocnej. W końcu, jaka jest epidemiologia wypadków w środowisku pracy strażaków Państwowej Straży Pożarnej (PSP), jakie są następstwa tych wypadków, jak zredukować wypadkowość w pracy strażaków i jak zmniejszyć skutki wypadków. Cele pracy Doktorantka postawiła precyzyjnie.

Z rozdziału Materiały i metody badawcze wynika, że w cyklu publikacji zostały wykorzystane materiały źródłowe dotyczące systemów PRM, KSRG, PSP i OSP (Ochotnicza Straż Pożarna). W dwóch pracach posłużono się metodą sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem anonimowych ankiet własnego autorstwa. Grupę badaną stanowiło 98 pracowników systemu PRM (lekarzy, pielęgniarek, ratowników medycznych). 22 pytania ankietowe miały na celu zbadanie poziomu udzielania KPP przez jednostki KSRG. W

ZAKŁAD MEDYCYNY RATUNKOWEJ UNIwersytetu Medycznego w Białymstoku

3

ul. Szpitalna 37, 15-295 Białystok

Tel. 85-686-50-20 - Kierownik,

tel/fax 85-686-50-18 – Sekretariat

e-mail: medrat@umb.edu.pl

<http://www.medycyna-ratunkowa.com/>

Kierownik : prof. dr hab. Jerzy Robert Ładny

kolejnej pracy badania ankietowe przeprowadzono wśród 949 strażaków, uczestników szkoleń. W celu realizacji pozostałych celów pracy posłużono się danymi Komendy Głównej PSP dotyczącymi wypadkowości wśród strażaków. Dokumentacja Komendy Głównej okazała się bogatym źródłem wiedzy na temat epidemiologii, ciężkości i skutków wypadków w pracy strażaków PSP. W pracach oryginalnych, do obliczeń posługiwano się programem Microsoft Office Excel 2007, analizę statystyczną przeprowadzono przy użyciu programu Statistica v. 10. 0. Szczegółowe wyniki przeprowadzonych badań zawarte są w załączonych w całości pracach składających się na rozprawę doktorską.

W rozdziale wyniki badań i dyskusja Doktorantka opisuje jako pierwszą społeczną rolę Ochotniczej Straży Pożarnej w ratownictwie medycznym na obszarach wiejskich. Dane na ten temat zawarte są w załączonej publikacji. Mimo, iż Wydawca określił pracę jako oryginalną jest ona w istocie pracą przeglądową. Jako taka posiada dobrze dobrane piśmiennictwo, które Autorka właściwie i umiejętnie wykorzystała w załączonej publikacji. Druga praca dotyczy roli jednostek Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w funkcjonowaniu Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne w rejonach wiejskich w Polsce. Jak wspomniano wcześniej, w pracy badaniami objęto 98 pracowników Systemu PRM. Przy pomocy internetowej ankiety zebrano opinie tych pracowników na temat jakości działań ratowników KSRG w zakresie udzielania KPP. Wyniki uzyskane w tej pracy przedstawiono w formie rycin i wykresów w liczbie 10 oraz w 4 tabelach. Dokumentacja tych badań jest bogata, czytelna i przekonująca. Pozwala na dobrą orientację w przedstawianych danych. Doktorantka wykazała między innymi, że należałoby wprowadzić regulacje prawne umożliwiające dyspozytorowi medycznemu wykorzystanie potencjału KSRG do udzielania KPP przed przybyciem zespołu ratownictwa medycznego. Ta praca również zawiera obszerne i aktualne piśmiennictwo. Autorka nie tylko przedstawiła wyniki swych badań ale obszernie je omówiła. Sposób omówienia jest dojrzały, świadczący o pełnej znajomości przedstawianych zagadnień. Doktorantka nie ogranicza się jedynie do opisu uzyskanych danych, ale trafnie je interpretuje, wykorzystując dane z piśmiennictwa.

W publikacji pt.: „ Analiza procesu szkolenia strażaków Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego do współpracy z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym” Autorka

ZAKŁAD MEDYCYNY RATUNKOWEJ UNIwersytetu Medycznego w Białymstoku

4

ul. Szpitalna 37, 15-295 Białystok

Tel. 85-686-50-20 - Kierownik,

tel/fax 85-686-50-18 – Sekretariat

e-mail: medrat@umb.edu.pl

<http://www.medycyna-ratunkowa.com/>

Kierownik : **prof. dr hab. Jerzy Robert Ładny**

dokonyuje analizy poziomu skuteczności i satysfakcji z procesu szkolenia strażaków KSRG w zakresie współpracy z załogami śmigłowców ratunkowych wykonywanych w porze nocnej. Metodą badawczą w tej pracy, jak wspomniano wcześniej była autorska ankieta ewaluacyjna. Wyniki ankiety przedstawiono w formie danych liczbowych i zilustrowano 17 wykresami. W publikacji tej dokumentacja jest również bogata, czytelna i przekonująca. Uzyskane dane są obszernie przedstawione i zawarte we wnioskach opisowych.

Cykl prac przedstawionych przez Autorkę jako rozprawa doktorska kończy publikacją na temat analizy występowania i skutków wypadków w środowisku pracy strażaków Państwowej Straży Pożarnej w Polsce w latach 2008-2013. Jest to praca napisana w języku angielskim, opublikowana w 2016 r. w czasopiśmie Medycyna pracy, posiadająca najwyższą punktację bibliometryczną – IF 0,401 pkt i 15 pkt MNiSW. Dokumentacja uzyskanych wyników zawarta jest w 6 rycinach i 3 tabelach. W tym przypadku Doktorantka również nie ogranicza się jedynie do opisu poszczególnych wskaźników, ale trafnie interpretuje uzyskane dane i porównuje z danymi dostępnymi w bogatym piśmiennictwie.

Wyniki swych badań Autorka podsumowuje w 5 wnioskach, które wynikają z przeprowadzonych badań i są odpowiedzią na zadania postawione w celu pracy. Wnioski wskazują, że należy wprowadzić regulacje prawne umożliwiające w większym zakresie wykorzystanie przez dyspozytorów medycznych potencjału KSRG do udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy przed przybyciem zespołu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Jednostki KSRG należałoby wyposażyć w automatyczne defibrylatory zewnętrzne AED, co mogłoby podnieść skuteczność działań ratunkowych w przypadku nagłego zatrzymania krążenia. Kursy KPP dla strażaków spełniają swoją rolę, nie mniej jednak należałoby dopracować system utrwalania i okresowej kontroli umiejętności nabytych podczas 66-godzinnego szkolenia. Również szkolenia strażaków do współpracy z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym wymagają weryfikacji nabytych umiejętności. Wypadki strażaków są częstsze podczas ćwiczeń niż w warunkach rzeczywistych działań ratowniczych.

Pracę uzupełniają słowa kluczowe (właściwie dobrane), wykaz publikacji stanowiących pracę doktorską, wykaz skrótów, Streszczenie w języku polskim i angielskim, zawierające również streszczenia publikacji wchodzących w cykl stanowiący rozprawę

ZAKŁAD MEDYCYNY RATUNKOWEJ UNIwersytetu Medycznego w Białymstoku

5

ul. Szpitalna 37, 15-295 Białystok

Tel. 85-686-50-20 - Kierownik,

tel/fax 85-686-50-18 – Sekretariat

e-mail: medrat@umb.edu.pl

<http://www.medycyna-ratunkowa.com/>

Kierownik : **prof. dr hab. Jerzy Robert Ładny**

doktorską, oraz omówienie i podsumowanie prac składających się na dysertację. Piśmiennictwo cytowane w omówieniu cyklu prac zawiera 24 pozycje piśmiennictwa. Piśmiennictwo to jest trafnie dobrane, obszerne i ujmuje pozycje rodzime, jak i obce. Autorka wykazała się jego znajomością i umiejętnie wykorzystwała w swojej pracy. Całość kończą oświadczenia Doktorantki oraz współautorów cyklu jej publikacji o ich udziale i wkładzie pracy w powstaniu przedstawionych do oceny prac.

Podkreślenia wymaga strona graficzna pracy i jej układ ułatwiający śledzenie toku myśli poprzez kolejne zapoznawanie się czytającego z tytułami prac, ich streszczeniami, omówieniem, a w końcu kompletnymi publikacjami. Język jest prosty i jasny, chociaż Autorka nie ustrzegła się kilku błędów literowych, interpunkcyjnych i redakcyjnych. Np. „oświadczenie współautoa” zamiast współautora, czy pisanie wykazie skrótów słów angielskich czcionką zwykłą a nie kursywą. Są to jednak drobne uwagi natury redakcyjnej, nie umniejszające wartości pracy, łatwe do usunięcia podczas przygotowywania dysertacji do druku.

Podsumowując uważam, że Doktorantka wykazała bardzo dobre przygotowanie, znajomość piśmiennictwa dotyczącego omawianego zagadnienia, umiejętność samodzielnego myślenia i rozwiązywania zagadnień oraz krytyczny, rzeczowy stosunek do omawianego tematu. Model badań jest jasny i logiczny, a wytknięte cele zostały konsekwentnie zrealizowane i zapisane we wnioskach. Największym osiągnięciem pracy jest jej wartość praktyczna wskazująca na to, że należy wprowadzić regulacje prawne umożliwiające w większym zakresie wykorzystanie przez dyspozytorów medycznych potencjału KSRG do udzielania kwalifikowanej pierwszej pomocy przed przybyciem zespołu ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Jednostki KSRG należałoby wyposażać w automatyczne defibrylatory zewnętrzne AED, co mogłoby podnieść skuteczność działań ratunkowych w przypadku nagłego zatrzymania krążenia. Kursy KPP dla strażaków spełniają swoją rolę, nie mniej jednak należałoby dopracować system utrwalania i okresowej kontroli umiejętności nabytych podczas 66-godzinnego szkolenia. Również szkolenia strażaków do współpracy z Lotniczym Pogotowiem Ratunkowym wymagają weryfikacji nabytych umiejętności.

ZAKŁAD MEDYCYNY RATUNKOWEJ UNIwersytetu Medycznego w Białymstoku

6

ul. Szpitalna 37, 15-295 Białystok

Tel. 85-686-50-20 - Kierownik,

tel/fax 85-686-50-18 – Sekretariat

e-mail: medrat@umb.edu.pl

<http://www.medycyna-ratunkowa.com/>

Kierownik : prof. dr hab. Jerzy Robert Ładny

Uważam, że praca mgr Agaty Pawlak pt.: „Uwarunkowania rozwoju ratownictwa medycznego na obszarach wiejskich” jest oryginalnym i samodzielnym dorobkiem, prezentuje wartość naukową i praktyczną oraz odpowiada warunkom określonym Ustawie z dnia 14.03.2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym (Dz.U. nr 65, poz. 595, z późniejszymi zmianami), przeto stawiam Komisji Doktorskiej Instytutu Medycyny Wsi im. Witolda Chodźki w Lublinie wniosek o dopuszczenie Doktorantki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. med. Jerzy Robert Ładny
Specjalista chirurgii ogólnej,
medycyny ratunkowej
i zdrowia publicznego
5042596